

EDUSKUNNAN
PERUSTUSLAKIVALIOKUNTA

Helsingissä

16 päivänä marraskuuta 1993

Lausunto n:o 26

Työasiainvaliokunnalle

Eduskunta on lähettäessään 19 päivänä loka-kuuta 1993 hallituksen esityksen n:o 240 laiksi työvoimapolitiisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain muuttamisesta työasiainvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi samalla määrännyt, että perustuslakivaliokunnan on annettava asiasta lausuntonsa työasiainvaliokunnalle.

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina neuvotteleva virkamies Vuokko Korpinen ja ylitarkastaja Pasi Järvinen työministeriöstä, vanhempi hallitussihteeri Hannu Hakkola sosiaali- ja terveysministeriöstä, professori Mikael Hidén, professori Antero Jyräki, oikeustieteen lisensiaatti Heikki Karapuu, apulaisprofessori Martin Scheinin ja professori Kaarlo Tuori.

Käsiteltään asian valtiosääntöoikeudelliselta kannalta perustuslakivaliokunta esittää kunniottaen seuraavaa.

Hallituksen esitys

Esityksessä ehdotetaan työvoimapolitiisesta aikuiskoulutuksesta annettua lakia muutettavaksi siten, että ateria- ja matkakustannusten korvaamiseksi maksettavasta ylläpitokorvauksesta luovutaan.

Esitys liittyy valtion vuoden 1994 talousarvioesitykseen. Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 1994 alusta.

Esityksen säätämisyjärjestysperustelujen mukaan lain voimaantulosäännös ei oikeuttaisi puuttumaan ylläpitokorvauksen erääntyneisiin eriin eikä siten vaadi vaikeutetun säätämisyjärjestuksen käyttämistä. Lisäksi ehdotus ylläpitokorvauksen poistamiseksi ei hallituksen käsityksen mukaan ole sellainen toimeentulon lakisääteistä perusturvaa heikentävä muutos, että se vaikuttaisi lakiehdotuksen käsittelyjärjestykseen.

Valiokunnan kannanotot

Perustuslakivaliokunta katsoi lausunnossa n:o 27/1992 vp, että työvoimapolitiisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain mukainen koulutustuki sisältyy lähtökohtaisesti valtiopäiväjärjestyksen 66 §:n 7 momentissa tarkoitettuun toimeentulon lakisääteiseen perusturvaan samoin perustein kuin tietyt työttömyysturvalain mukaiset etuudet. Valiokunnan kannanoton keskeisenä perusteena oli työttömyysturvalain 8 §, jonka mukaan työtön on velvollinen osallistumaan työvoimaviranomaisen osoittamaan koulutukseen sillä uhalla, että hän menettää oikeutensa työttömyyspäivärahaan.

Työvoimapolitiisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain 17 §:n 1 momentista (ja 24.2 §:stä) poistettaisiin ylläpitokorvaus. Tämä korvaus on tarkoitettu korvaamaan aikuiskoulutukseen osallistuvalla aiheutuvia ylimääräisiä ateria- ja matkakustannuksia. Korvauksen tällaisen tarkoituksen ja työttömyysturvalain 8 §:n säännökset huomioon ottaen korvauksen poistamisen tosiasialliset vaikutukset saattavat ulottua perusturvaetuksiin luettavaan koulutustukeen.

Ylläpitokorvauksen olemassaolo ja sen maksamisen yleinen peruste pohjautuu lain nimenomaiseen säännökseen. Näiltä osin kysymys siten on toimeentulon lakisääteisen perusturvan kannalta merkityksellisistä seikoista. Korvauksen poistaminen merkitsisi, että työttömyysturvalain 8 §:n nojalla koulutukseen osallistumaan veloitettu työtön tulisi tosiasiallisesti heikompaan asemaan kuin työttömyyspäivärahan varassa oleva työtön. Ylläpitokorvauksen suuruus on 30 markkaa päivässä, ja korvausta voidaan maksaa enintään viideltä päivältä viikossa. Tällaisen perusturva vaikutuksia omaavan etuuden kokonaan poistamista tarkoittava, esityksen

mukainen lainsäädäntötoimi voidaan valtiopäiväjärjestyksen 66 §:n 7 momentin takia jättää lepäämään. Lakiehdotus voidaan kuitenkin käsitellä ilman lepäämäänjättämismahdollisuutta, jos ylläpitokorvaus turvataan niille koulutustuen saajille, joiden toimeentulon perusturva valtiopäiväjärjestyksen 66 §:n 7 momentissa tarkoitulla tavalla heikkenisi koulutustuen käyttämisestä koulutuksesta aiheutuviin todellisiin matka- ja ylläpitokustannuksiin.

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Niinistö, varapuheenjohtaja Alho, jäsenet Jansson (osittain), Jäätténmäki, Kaarilahti, Koskinen, Laine, M.

Edellä esitetyn perusteella perustuslakivaliokunta esittää kunnioittavasti,

että lakiehdotus voidaan käsitellä valtiopäiväjärjestyksen 66 §:ssä säädettyssä järjestyksessä ja että sitä, edellyttäen että valiokunnan tekemä valtiosääntöoikeudellinen huomautus otetaan asianmukaisesti huomioon, ei mainitun pykälän 7 momentin säännökset huomioon ottaen voida jättää lepäämään.

Laukkanen, J. Leppänen, Moilanen, Nikula, Varpasuo, Vistbacka, Vuoristo, Vähänäkki ja Väistö sekä varajäsen Helle (osittain).